BOŽIDAR FINKA
1925. – 1999.

ZAGREB 2003.

HRVATSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI
SPOMENICA PREMINULIM AKADEMICIMA SVEZAK 113

HRVATSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI
SPOMENICA PREMINULIM AKADEMICIMA SVEZAK 113

ISBN 953-154-595-2 ISSN 1330-0865

Uredio
akademik Josip Vončina

RAZRED ZA FILOLOŠKE ZNANOSTI

BOŽIDAR FINKA
1925. – 1999.

ZAGREB 2003.

B. Fuchs

SPOMENICA

posvećena preminulom
akademiku Božidaru Finki
redovitom članu Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti

(Sali, 19. prosinca 1925. – Zagreb, 17. svibnja 1999.)

ISPRAĆAJ POSMRTNIH OSTATAKA
akademika Božidara Finke

Riječ na pogrebu:
akademik Josip Vončina, akademik Petar Šimunović,
akademik Josip Bratulić, dopisni član Nikola Benčić

KOMEMORATIVNI SASTANAK

održan u palači Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti
u Zagrebu, 17. svibnja 2000.

Riječ na komemoraciji:
akademik Milan Moguš

Popis znanstvenih i stručnih radova Božidara Finke
sastavio akademik Petar Šimunović

Akademik Josip Vončina

Riječ na ispraćaju

U teškome smo se i tužnom trenutku okupili pri posljednjem susretu sa svojim uglednikom, akademikom Božidarom Finkom, želeći ispuniti zov drevnoga hrvatskoga glagoljaškog pjesnika: "Bratja, brata sprovodimo, / za nj se Bogu pomolimo". Do pokojnikova posljednjeg daha krijepila nas je nada kako će nam kolega i prijatelj, u životu punom tegobe, odricanja i samoprijegorna rada, iznijeti još jednu od mnogih svojih pobjeda. Nije nam se ispunila žarka želja, pa sada svak među nama, prigušenim glasom iz puna srca izražavajući sućut njegovima najbližima, kriomice otire suzu za znanstvenikom i čovjekom, za vrhunskim stručnjakom koji je najviše volio da ga oslovimo posve jednostavno, odmilicom: za nas je mnoge bio samo *Božo*. Neumitni mu je usud odredio da prerano "viam universi cardinis ingressus est", i to u 74. životnoj godini. Rodio se 19. prosinca 1925. u Salima na Dugom otoku. Jednu je trećinu života proveo na tlu rođene mu čakavštine, na poprištima hrvatskoga humanizma i glagolizma. Nakon osnovne škole u zavičaju pohađao je gimnazije šibensku, krčku, zadarsku i splitsku. U jesen 1947. upisao se na slavističku grupu Filozofskoga fakulteta u Zagrebu i diplomirao u ožujku 1952. Godinu i pol bio je profesorom u pazinskoj gimnaziji, a potom potkraj listopada 1953. postade asistentom u tadašnjem Institutu za jezik u Zagrebu. Toj ustanovi posvećujući punu svoju snagu (usput kao lektor poučavajući hrvatskom jeziku studente poljske, njemačke i švicarske), dao je prvorazrednih plodova koje su kao knjige ili rasprave objavili uglađeni domaći i strani nakladnici, znanstveni i stručni časopisi. Ti su ga plodovi doveli u Akademiju. U njoj je pak prešao mnoge stupnjeve: od suradnika do redovitoga člana, razrednoga tajnika i člana Predsjedništva. Predsjedao je u domaćim i sudjelovao u međunarodnim

dijalektološkim i onomastičkim tijelima. Stoga će za njim ostati nekoliko nepopunjivih praznina u vrhunskim kulturnim i znanstvenim ustanovama hrvatskoga naroda: u matičnome mu Institutu za hrvatski jezik i jezikoslovlje, u Akademiji i Matici, u Hrvatskome filološkom društvu. Žalit će za ustrajnim suradnikom i dobrim ravnateljem, za marnim tajnikom i pomnim urednikom, za ugodnim suradnikom i pouzdanim koautorom, kakvim se pokazao u tri desetljeća pripreme i objavljivanja sadašnjega *Hrvatskoga pravopisa.* Zacijelo će biti još mjesta kojima će duboku tjeskobu donijeti prerani odlazak znanstvenički strogoga i ljudski blagoga Božidara Finke iz ovozemaljske svagdašnjice u kraljevstvo na visinama. Sve naše snove dobro je pogodio drevni Zoran u stoljeću narodnoga nam rasapa tvrdeći da "istina himbom mnokrat se utoli, a to je ... u sanjah". Umom i srcem ukotvljen u svoju rodnu čakavštinu, o njoj je Finka pisao rasprave, ali njome također skladao verse. Svoje korijene nalazeći "u lipom jaziku gdi ča slaje zvoni" (kao što reče mladi Ujević), bio je Finka otvoren prema svakoj čestici hrvatske cjeline. Čakavskom dijalektologu, gradišćanskom i kajkavskom leksikografu, uredniku za narod i za njegov jezik ključnih filoloških časopisa, opće hrvatskomu zakonoši pravopisnomu svi smo mi pouzdani svjedoci: utirući njegov put na hrvatski panteon.

Zbog raskošnih i zrelih plodova Tvojega života neka ti bude čast, hrvatski jezikoslovče, i slava, ugledni akademiče, i vječna hvala, dragi Božo.

Akademik Petar Šimunović

Riječ na pogrebu

Tužni zbore,

Dragi Božo,

Na kraju Tvojega životnoga puta stojimo posljednji put oko Tebe osupnuti i tužni. Tvoj Institut za hrvatski jezik, u ime kojega Te pozdravljam i ispraćam, izvjesio je crnu zastavu. Crnina se uvukla u nas od prekjučer kad smo na vijest o Tvojoj smrti tiho i tužno prebirali misli o Tebi, jedva vjerujući da Tebe nema. Tako je učinio preksinoć i Zagrebački lingvistički krug, kojemu si bio davnim osnivačem i prvim voditeljem. Tuguje u ove dane hrvatsko jezikoslovlje!

Davno je bilo kad si s otoka sunca, mora i maslina, koji su kraj protuhrvatski režimi bili prepustili Italiji, potražio hrvatske škole u Šibeniku, Krku i Splitu. I ponio si s toga hrvatskog ruba, kao poputbinu, poput nakupina sa svojih žala, ono nikad ugaslo hrvatsko rodoljublje Tvojih zemljaka: Jakše Čedomila, don Ivana Prodana i Blaža Jurišića. I s istog područja s kojega je Arturo Cronia širio svoju *Italia dialettale*, odgovaralo se spremno radovima o ukorijenjenosti otočke čakavštine i toponimije u zemlji, u moru i srcu hrvatskom.

Profesori Antun Barac, Josip Badalić i Stjepan Ivšić sjetili su se svojega marljivog studenta i doveli te, nakon suplenture u Pazinu, u Akademijin Institut za jezik. U tom si Institutu proveo sav radni vijek – od asistenta pripravnika do ravnatelja, do akademika.

Znao si i osjetio kako je dijalektna riječ na Tvojoj hrvatskoj, i slavenskoj, periferiji izvorni znanstveni podatak, i kako je valja oteti zaboravu kao pr-

vorazredni spomenik jezične i kulturne baštine. Imao si sav prostorni "hrvatski luk" u nogama i bilježnicama: od Mljeta i Lastova do Istre, Zagorja, Đakova i Vinkovaca. Tražio si tu hrvatsku pučku riječ po rasutoj bašćini – od Italije do Gradišća i dalje. Bio si zatočenikom hrvatske materinske riječi. I uživao si, i izgarao si, u tom čudesnom zatočeništvu. Tražio si tu pučku, tu materinsku riječ tamo gdje su narječja i govori, etnije i vjere bili isprepleteni i povijesnim migracijama preslojeni. Uočavao si je i lučio na karlovačkoj tromeđi hrvatskih narječja, po Lici, po istočnoj Slavoniji, u Gorskom kotaru, na udaljenim otocima, po Bosni i Gradišću. Posvuda. Tko će to ovu poslijeratnu narušenu dijalekatnu kartu bez Tebe dovesti u red?

Bio si zagovornik Dopuna velikoga Akademijina rječnika, najveće leksičke poklade u slavenskim jezicima. Držao si da se taj tezaurus hrvatski mora novootkrivenim rječničkim vrelima i novim prinosima neprekidno puniti i bogatiti. A nisu Te uvijek čuli i nisu uvijek znali kako Ti je hrvatska riječ doista bila svetinja.

Zbog toga si utemeljio, organizirao, vodio i uređivao veliki Rječnik kajkavskog književnog jezika, afirmirajući (nevažno je reći: kao čakavac) tu otuđivanu kajkavsku riječ, kojoj su protuhrvatski režimi osporavali hrvatski biljeg.

Vjerovao si u riječ kao iskaznicu narodnoga identiteta, te si s kolegama u Zagrebu i Gradišću zasnovao Gradišćanskohrvatski rječnik.

Ti, kolega Antun Šojat, s kojim si propješačio mnoge terene, i moja neznatnost znaju što je sve trebalo otrpjeti kad smo u onim podivljalim sedamdesetim godinama hajke na hrvatski jezik surađivali na švedsko-hrvatskom rječniku, ne pristajući da tamošnju hrvatsku djecu uče kako je **kruh** provincijalna, neknjiževna riječ i kako umjesto nje i drugih hrvatskih valja upotrebljavati one riječi koje su izazivale revolt hrvatskih majki i očeva u toj dalekoj zemlji. Otrpio si nepravde kad su Tvoje "Jezične dileme" tih 70-ih godina nasilno ugušili u "Vjesniku", jer si njima, tom podivljalom vremenu, usprkos dokazivao samobitnost hrvatskoga jezika.

Valjalo je otrpjeti političke prozivke i posprdna imena pridjevana Hrvatskom pravopisu (Tvojem, Babićevu, Moguševu) koji su bili prozvali "Londoncem", a bio je i ostao temeljnim udžbenikom hrvatske ortografije. Tvoji su stavovi i Tvoja rješenja uvijek bila umjerena i razložna, jer si kao čovjek iz puka znao i osjećao puls svojega naroda.

Ti ćeš me, Božo, razumjeti. Najviše sam zavolio Tvoj zavičajni opus. Knjige o Salima, o Luci, o Žmanu, Tvoje "Saljske dječje igre", Tvoju folklornu studiju od prije 40-ak godina, koja se i danas navodi u literaturi.

Nezaboravna mi je ostala ona ljetna večer prije četiri godine kada sam Tvojim mještanima govorio o Tebi i Tvojem radu na Tvoj 70. rođendan. Svi su Saljani bili na okupu. Shvatio sam tada kako su ti ondje duboki korijeni a ljubav uzajamna. Krasnoslovili su te večeri i Tvoje pjesme. O njima ja ne znam suditi. Ali su mi te ljetne večeri ostala nezaboravna tvoja 3M koja su dominirala: MATI, MORE i MASLINA.

Tvoje posljednje djelo bio je znanstveni skup o tisućgodišnjici prvoga spomena hrvatskog ribarstva. U toj davnoj ispravi bilo je zapisano: *Fuerunt vendite piscationes una in insula Mellata, altera in Tilago...* U tom se *krasnom listu* hrvatskoga mora i hrvatskoga ribolovstva spominju kao svjedoci *Dobro* i *Črneha*. Bilo je to 995-999. u Tvojem zavičaju, u Tvojoj Telašćici, svjedočili su Tvoji ljudi, Hrvati što nepobitno potvrđuju svima i zauvijek duboku hrvatsku ukotvljenost u tom najljepšem moru. *Mare nostrum dalmaticum!*

Počeo si s objašnjenjem imena *Citorij* (*vallis sancti Victoris*) iz svoje Telašćice i završio svoj golemi opus u toj uvali svojega djetinjstva. Proučavao si djetinjstvo hrvatskoga jezika u govoru vlastitog djetinjstva. Vinuo si se skromno sa svoga otočkoga gnijezda i stigao ponosno do zvijezda. Svoje djelo utkao si trajno u hrvatsko jezikoslovlje.

Danas kad tuguje Tvoj Dugi otok i Tvoje Sali, mrakovi i brakovi na ribarskim poštama Kornata, pozdravljaju te žutilom ocvale brnistre, sada o Duhovima, na pristrancima Tvoje Saščice. Pozdravljaju Te otrijebljene bobulje maslina. Trepere užgani lumini s uljem maslinovim pred svetim kvadrima u dvorima Finkinih. Sudjelujemo u tuzi s Tvojom obitelji kojoj si bio primjereno skrban i duboko odan.

Osiromašeni za Tvoju dragu prisutnost, kojoj je ovaj rastanak, prisjećam se stihovima jednog čakavskog pjesnika: *Kad umre čovik, zemlja postaje dubjo za jednu jamu, i juskijo za jednu ranu...*

U ime ljudskosti te rane, koja se Tvojom smrću otvorila u nama i krvari, obećajemo Ti da ćemo slijediti Tvoj naum i Tvoje djelo, nadojeni istom ljubavlju za hrvatski jezik u koju si Ti ugradio i svoje golemo djelo i svoje golemo rodoljublje.

Prijatelju s otoka, Ti znaš kako je u ovo svibanjsko podne zmorac uzbibao uvale Tvojega djetinjstva, a Tvoj odlazak krv u klijetkama naših srdaca. Plaču se Tvoji žali valovljen, a mi plačemo potiho. Kako dočekati smiraj i utihu ovoga sutona koji se Tvojim odlaskom pretvara u noć?

Dragi Božo, Neka Ti je višnji pokoj u oven najvećen našen gradu od križih, u kojen mir miruju toliki veli judi uma i srca, meju koje si se dostojno i sam svrsta. Othod spokojno, jerbo si svoj životni uvit ispuni do kraja pošteno – i kako čovik, a i kako učitelj, i kako učenjak.

Veće Ti dike od ove ne umin izreć.

Adijo, Božo!

Akademik Josip Bratulić

BOŽIDAR FINKA

In memoriam

Sali, 19. XII. 1925. – Zagreb, 17. V. 1999.

Tužna obitelji,
ožalošćeni prijatelji i suradnici akademika Božidara Finke!

Danas se rastajemo od dobroga čovjeka, uglednoga znanstvenika, člana Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti koji se cijeloga života bavio hrvatskim jezikom, njegovim dijalektima, njegovom prošlošću i njegovim današnjim stanjem, to jest standardom, onim, dakle, likom jezika kojim smo povezani u svakodnevnome životu, dok međusobno govorimo, slušamo, pišemo ili čitamo.

Bavljenje jezikom služenje je ljudima; ne samo poznatima, ili onima koje vidimo i čujemo, nego ponajčešće s nepoznatima, s onima koji će naše naputke, to jest usluge, koristiti. Zato je za takav posao potrebno biti veoma osjetljiv, strpljiv i uvjerljiv. U svome radu na jezičnoj problematici akademik Božidar Finka doista je bio strpljiv, obazriv i drag sugovornik. Osjetljivost za ljude i životne probleme ponio je iz svoga doma i zavičaja, s čakavskoga otoka Sali, gdje se mora živjeti od škrte zemlje i od neljubaznog mora. Zato, čini se, otočani razumiju druge mnogo više nego što drugi ljudi njih mogu razumjeti i prihvatiti.

Akademik Božidar Finka bio je dugogodišnji marljiv član radnik Matice hrvatske. Pristupio je u Maticu hrvatsku kad je biti članom te ustanove bilo pitanje ljudske hrabrosti i građanske časti. Ali on zbog toga nije pristupio u Maticu hrvatsku nego se priključio u Maticu hrvatsku da zajedno s drugim članovima pomogne u izvršavanju onih ciljeva i zadataka za koje se ova naša najstarija kulturna ustanova već stoljeće i pol zalaže. Posebice se priključio Matici hrvatskoj u onim slavnim godinama kad se počelo ponovno razmišljati o ime-

nu i sadržaju hrvatskog jezika i kad je trebalo sastaviti novi hrvatski pravopis. Pravopis hrvatskoga jezika koji su u danima hrvatskog proljeća sastavili Stjepan Babić, Božidar Finka i Milan Moguš potaknut je i sastavljan u Matici hrvatskoj, ali je predan Školskoj knjizi da bi ona na takav način tu važnu knjigu razaslala u sve hrvatske domove. Taj se pravopis tada snažno založio ne samo za jasan i neprijeporan identitet hrvatskoga jezika nego i hrvatskog naroda, njegove prošlosti i budućnosti. Poznato je kako su tome pravopisu bili presječeni puti do hrvatskih domova, ali kao što sve u Hrvatskoj ipak dođe do svoga ispunjenja, napokon je i taj znameniti pravopis stigao do onih kojima je bio potreban, a kojima je potreban i danas: a to zato da se u pisanome jeziku složimo, prepoznamo i ujedinimo, te da ne gradimo nepotrebne kule babilonske. U obnovljenoj pak Matici hrvatskoj, 1989. Božidar Finka bio je član Glavnog odbora.

Božidar Finka surađujući na pravopisu hrvatskoga jezika pokazao je svoje utemeljeno, duboko i široko stručno znanje hrvatskoga jezika, te je na taj pravopis u dobroj tradiciji jezičnih priručnika, a što je još važnije – u tradiciji hrvatske plemenite, kultivirane pisane riječi.

Božidar Finka, kao duboko plemenit čovjek, u svojim je nastupima, privatno i javno mnogo više pokazivao strpljivost sa sugovornicima nego što bi dokazivao svoju učenost ili svoje pravo na istinu. Jednako s onima s kojima se u pogledima slagao, ili se razilazio, kao i s onima s kojima se sporio ili rijetko polemizirao. Zato je sve ono što je dragi čovjek, Božidar Finka, kao plemenito zrnje znanja posijao svojim znanstvenim radom, svojim istraživanjem hrvatskih dijalekata i suvremenog jezika, ali i prijateljevanjem i druženjem niknulo kao pitomo bilje, ugodno za sjećanje i korisno za duže vrijeme, a to je odlika samo učenih, dobrih i skromnih ljudi. Takav je bio Božidar Finka. Zato će njegova uspomena među nama koji smo ga poznavali, i koji smo se s njim družili, biti i draga i trajna.

Dopisni član Nikola Benčić

Riječ na ispraćaju

Žalujuća Družina!

Zadnje pozdrave s kimi se i mi Gradišćanski Hrvati oprašćamo od našega prijatelja, akademika i znanstvenika Božidara Finke.

Oprašćam se u ime gradišćanskohrvatskoga naroda u triju krajina:

Austrije, Ugarske i Slovačko/Moravske – za ku malu grupu je gospodin Božidar Finka uložio radosno čudo truda, ljubavi i usmirenoga napora. Prik jezika nam je izgradjivao novi identitet, jačao samosvist, prik jezika nam je pokazao našu zipku – zipku ka nam je pred dugim časom stojala u Hrvatskoj i povezivao nas je s njom.

I dao nam je rječnik *Deutsch-Burgenländischkroatisch-Kroatisch* (1982) i obrnuto *Gradišćanskohrvatsko-hrvatsko-njimški* (1991) u ruke. Prez njega si ne moremo zamisliti naše dva sveske rječnika. Nije dost ideja, ostvarenje je koruna djela i stvarnosti.

O gradišćanskohrvatskom jeziku i narodnoj grupi je u hrvatski znanstveni časopisi, novina, i zborniki napisao cijelu poredicu člankov i prikazov. Poznavao nas je, volio nas je, učio nas je, pripeljao nas je – tako kot to zna nek jedan človik čakavac s morja – k svojoj, k našoj skupnoj MATICI. Volio nas je kot zanemarenu, odčenutu kitu hrvatskoga naroda.

Hvala Ti prijatelju Božo, najsrdačnija hvala u poniznoj ljubavi i preštimanju, hvala za človičtvo u naši sastanki, hvala na svemu dobromu ča si učinio gradišćanskim Hrvatom.

Laka Ti bila hrvatska mati zemlja!

Akademik Milan Moguš

BOŽIDAR FINKA
1925. – 1999.

Prije godinu dana preminuo je akademik Božidar Finka, redoviti član Hrvatske akademije i član njezina Predsjedništva, mnogima od nas dragi kolega i prijatelj. Svoj životni put započeo je Božidar Finka 19. prosinca 1925. godine u Salima na Dugome otoku. Rodno mu je mjesto, kao što obično biva, bilo mjesto prvoga školovanja. Tamo je završio šestorazrednu pučku školu, a onda se, silom prilika, selio od gimnazije do gimnazije, od Šibenika preko Krka i Zadra do Splita, gdje je maturirao 1947. godine. Školske godine 1947./48. upisao je slavističku grupu predmeta na Filozofskome fakultetu u Zagrebu i diplomirao 1952. godine. Ako se dobro sjećam nekih naših studentskih razgovora, Božidar je Finka htio studirati ribarstvo, ali takva studija nije tada u nas bilo, a za odlazak u inozemstvo nije bilo sredstava.

Završivši studij, određeno mu je mjesto gimnazijskoga suplenta u Pazinu. Međutim, Finkini sveučilišni profesori nisu zaboravili svoga odličnoga studenta i demonstratora, pomagača mnogim studentima pri učenju staroslavenskoga jezika i, u izvannastavnim aktivnostima, polaznika dijalektološkoga tečaja što ga je na Fakultetu organizirala ondašnja Jugoslavenska akademija, te ga pozvaše već sljedeće godine da kao asistent počne raditi u njezinu Institutu za jezik na poslovima pripreme i obrade velikoga Akademijina rječnika. A Institut za jezik, podsjetimo se, bio je jedna od prvih znanstvenih jedinica koja je u Akademiji započela radom nakon Drugoga svjetskoga rata.

Dolazak u Akademijin Institut za jezik u velikoj je mjeri odredio dva glavna polja znanstvenoga djelovanja Božidara Finke: hrvatska dijalektologija i leksikografija. Na tim je poljima učinio najviše što je mogao, rastući znanstveno od asistenta 1953. godine preko stručnoga i znanstvenoga suradnika do znan-

stvenoga savjetnika 1971. godine. U samome Institutu pak prošao je sve radne faze: od početnoga statusa tamo na kraju slabo osvijetljenoga dijela velikoga radnoga stola do direktorskoga mjesta 1973. godine s danjim svijetlom s lijeve strane. Zato se u posljednjih dvadesetak godina, bez obzira na službeno ime, a bilo ih je nekoliko, za instituciju na prvome katu Strossmayerova trga broj 2, neslužbeno ali svima razumljivo govorilo – Finkin institut. Jer, poklonio je kolega Finka toj ustanovi cio svoj radni vijek. Bio je stoga i pozvan da o tridesetoj obljetnici postojanja te institucije prikaže njezino djelovanje u njezinu časopisu.

Božidar se Finka neprestano potvrđivao kao vrstan hrvatski jezikoslovac. Njegova je bibliografija već bila primjetljiva kad je 1975. godine postao članom suradnikom naše Akademije. Dvije godine zatim izabran je za izvanrednoga člana, a 1988. postaje redovitim članom. U okviru Razreda za filološke znanosti obnašao je najprije dužnost zamjenika tajnika, a zatim i tajnika Razreda te dugogodišnjega predsjednika Odbora za dijalektologiju i voditelja znanstvenoga projekta *Lingvistička geografija* u Zavodu za lingvistička istraživanja Hrvatske akademije. Izabran je također za člana Predsjedništva Akademije. Izvan Akademije bio je član mnogih znanstvenih i stručnih tijela u zemlji i inozemstvu, povremeni predavač na slavističkim katedrama (Kraków, Bochum, Köln, Hamburg, Mannheim, Konstanz, Zürich), suradnik u poznatim slavističkim časopisima, sudionik međunarodnih slavističkih kongresa i konferencija, recenzent znanstvenih projekata itd. Za istaknutu znanstvenu djelatnost dobio je 1977. nagradu "Božidar Adžija", a 1995. i najvišu državnu nagradu za životno djelo.

Početak znanstvenoga rada Božidara Finke pripao je dijalektološkomu istraživanju, posebice čakavskoj dijalektologiji, bliskoj mu čakavskoj okolici ponajprije. Već nekoliko početnih radova o dugootočkim ihtiološkim podatcima u časopisu *Morsko ribarstvo* najavljuje da se usmjerio ne samo na istraživanje rodnih mu Sali nego da želi obradom zahvatiti sve čakavske govore Dugoga otoka. Tako je nastala Finkina doktorska disertacija *Dugootočki čakavski govori* "u cjelini napisana – kako autor u bilješci kaže – do kraja 1958.", obranjena 1960. godine, a tek kasnije tiskana u *Hrvatskom dijalektološkom zborniku* (knj. 4), onako "kako je koncipirana". A koncipirana je drugačije, strukturalistički, odudarajući time od načina kojim je dotada bila napisana većina dijalektoloških monografija u Hrvatskoj. I još više: "posebno sam se trudio – nastavlja autor – da odredim mjesto tih govora u dijalekatskom šarenilu čakavskoga na-

rječja i hrvatskoga jezika". Temeljitost obrade uz netom spomenute dvije odrednice glavna su odlika Finkinih kapitalnih dijalektoloških rasprava: i *Govora otoka Žirja* (1969.), i *Karlovačkoga govora* (1973.), oba u suradnji s Antunom Šojatom, i *Rada na proučavanju govora u Brinju i okolici* (1969.) zajedno sa Slavkom Pavešićem, i *Der čakavische Dialekt* (1968.), i *Slavische Akzentuation* (1969.), i *Stilistika u dijalektologiji* (1973.), i *Upotreba nepromjenjivih riječi u čakavskim govorima* (1971.), i *O zlarinskom govoru* (1980.), i *Lingvističke udaljenosti na otoku Hvaru* (1983.), i *O našoj dijalekatskoj geografiji* (1983.) itd. Redale su se tako rasprave za raspravom na osnovi prethodnih terenskih istraživanja i svaka je otvarala put novim spoznajama ne samo o pojedinim mjesnim govorima nego, gotovo uvijek, o međudijalekatskim prožimanjima. Upravo se taj aspekt stalno provlači u dijalektološkim radovima Božidara Finke. Međutim, dijalektolog Finkina formata nije se zadržao samo na opisu čakavskih govora. Od rubnih čakavskih govora uputio se, upravo na liniji spomenutoga međudijalekatskoga prožimanja, u proučavanje kajkavskih dijalekata, a potom štokavskih ikavskih i ijekavskih narodnih govora, na širokom prostoru od Gorskoga kotara preko Dalmatinske zagore, Korduna i Banovine sve tamo do Vinkovaca i istočne Slavonije gdje pronalazi hrvatske govore s tzv. nezamijenjenim *jatom*, a od istočne Slavonije do Hrvata u Austriji, Mađarskoj, Slovačkoj i, s druge strane, u Italiji. U tu je svrhu ispitao, na osnovi kvestionara, petnaestak punktova za *Hrvatski dijalektološki atlas* (Božava, Čabar, Delnice, Generalski Stol, Gerovo, Gomirje, Gradište, Lastovo, Nerezine, Sali, Veli Iž, Vukova Gorica) i nekoliko punktova za *Općeslavenski dijalektološki atlas* (Brinje, Gradište, Sali). Zato je sasvim razumljivo što je ispod pera Božidara Finke izašao prvi ozbiljniji pokušaj sinteze o čakavskom narječju u *Školskom leksikonu* i *Čakavskoj riči*, sinteze koja je doživjela i proširenu njemačku verziju *Der čakavische Dialekt* (Bochum 1968). Božidar Finka bio je također urednik i suautor važne dijalektološke knjige *Fonološki opisi*, veoma važnoga priručnika u izradi dijalektoloških karata. S takvim znalcem hrvatske dijalektologije bio mi je užitak izrađivati i u suautorstvu objaviti cjelovitu kartu čakavskoga narječja (*Hrvatski dijalektološki zbornik*, knj. 5).

Ali znanstveni pogledi dijalektologa Božidara Finke bili su usmjereni još dalje u budućnost. Iznijeti pred znanstvenu javnost, ovdje i sada, najnovije rezultate mnogih suvremenih istraživača hrvatskih narječja, ne samo zato da bi se dragocjena skupljena terenska građa sačuvala od zaborava, nego i da bi se

budućim dijalektolozima podastirali problemi. Kao predsjednik Odbora za dijalektologiju Razreda za filologiju uložio je sve svoje snage i uspio organizirati u Akademiji niz međunarodnih znanstvenih skupova, i to: o čakavskome narječju, o kajkavskome narječju, o štokavskome narječju, o dijalekatskoj geografiji, leksikografiji i leksikologiji, o povijesnoj dijalektologiji, o dijalektu i književnom jeziku, o međudijalekatskim dodirima i prožimanjima, o dijalekatskim izoglosama na hrvatskom jezičnom prostoru te o dijalekatskoj morfologiji i tvorbi riječi. Bile su to prave svečanosti dijalektološke riječi na kojima su sudjelovali, kao npr. na kajkavskome skupu, slavisti iz desetak europskih zemalja i iz Sjedinjenih Američkih Država. Rezultati svih spomenutih znanstvenih skupova objavljeni su, i opet najvećma Finkinom brigom, u pojedinim svescima *Hrvatskoga dijalektološkoga zbornika*.

Kad se ovomu prigodnom pregledu djelatnosti doda golem doprinos Božidara Finke u tijeku od preko četiri desetljeća gotovo stalnim radom na *Hrvatskom dijalektološkom atlasu* i na *Općeslavenskom dijalektološkom atlasu*, radom u znanstvenomu i u organizacijskomu smislu, tj. sudjelovanjem pri izradi desetak dijalektoloških karata i organiziranjem posebnih pripremnih sastanaka, onda dobivamo tek približnu sliku djelovanja jednoga od najboljih poznavalaca hrvatskih narječja, čakavskoga posebice. To ga je kvalificiralo, bolje od ostalih, da napiše vrijedan rad pod naslovom *Naputak za ispitivanje i obrađivanje čakavskih govora*. Jer, on je, na osnovi svoga bogatoga iskustva, doista mogao davati naputke kako na terenu doći do dijalekatnih podataka i kako ih obrađivati. Bila je to ujedno skrb za mlade dijalektologe, za one koji dolaze ili će dolaziti. Upravo takva orijentacija okrenutosti budućnosti bila je *spiritus movens* njegovu gorljivu nastojanju da se osnuje Zagrebački lingvistički krug kojemu je bio i prvim voditeljem.

Kao kod svakoga dijalektologa tako je i kod Božidara Finke dijalektološko istraživanje bilo usko povezano s onomastičkim. Iz popisa se njegovih izvještaja s terenskih istraživanja vidi da je uz dijalektološke podatke neprestano prikupljao i toponomastičke, koje je kasnije filološki obradio u zasebnim člancima i raspravama. Tako nastaju njegove rasprave *Obalna toponimika u sjevernoj zadarskoj regiji, Leksički problemi u toponomastici, Obalna toponimija zadarsko-šibenskoga kopna i šibenskoga otočja* (zajedno s A. Šojatom), *Prilog utvrđivanju toponomastičke terminologije, Problem oblikovanja mjesnih imena tipa Kali i Sali, Ojkonimijski tip* –jane *na zadarskom području* i dr. A početak je Finkinih

onomastičkih tema bio u članku *Porijeklo naziva Citorij* još tamo davne 1955. godine. I ovdje, u toponomastičkim radovima, provlači se također želja za međugovornim prožimanjem koji se manifestiraju u rasplitanju hrvatsko-romanskih dodira.

Drugo veliko polje stručnoga i znanstvenoga rada Božidara Finke bijaše leksikografija. Već smo spomenuli da je, došavši 1953. godine u Akademijin Institut za jezik, obavljao poslove vezane za veliki Akademijin rječnik. U toj je radionici dakle učio. U dodatku posljednje, 23. knjige Rječnika, gdje se govori o završnoj fazi obrade (a obrada je završena 1958.), stoji da je asistent Božidar Finka, zajedno s još dva-tri honorarna suradnika, "po svojoj dužnosti" sređivao građu i provjeravao potvrde ispisane na listićima, tj. bilježio godine izdanja izvora za svaki listić i slagao ih kronološkim redom, ispravljao i dopunjavao citate, vodio Institutsku priručnu biblioteku itd. Spomenuta suradnička ekipa provjerila je u tom razdoblju – kaže izvor – oko 450.000 listića, "što čini 9/10 građe koju je trebalo provjeriti" (str. 56). Osim toga, preko Finkinih je ruku u priručnoj biblioteci prošlo "prosječno oko 150 knjiga na dan" (str. 57). Marljiv kakav je bio, radeći tako danomice, smireno i ustrajno, upoznao je Božidar Finka postupno sve karakteristike građe velikoga Akademijina rječnika. Sabirao je i sabrao o građi toga rječnika mnoštvo podataka koje je davao, ne gledajući više u papire (a bio sam, kao asistent u istome Institutu, svjedokom) pojedinim obrađivačima kad im je ustrebalo. Štoviše, njegovo je ime uvršteno i u *Popis prinosnika u narodu skupljenih riječi* (str. 563).

Međutim, primjećivao je već tada asistent i stručni suradnik Božidar Finka, možda bolje od mnogih drugih, činjenicu da u Akademijinu rječniku, uz štokavske i čakavske pisane izvore, nisu ravnopravno obuhvaćeni i kajkavski, unatoč književnoj i leksikografskoj literaturi na tome narječju od 16. do 19. stoljeća. Istina je da se o kajkavskome rječniku kao dopuni Akademcu razmišljalo u Akademiji, upravo u njezinu Leksikografskom odboru, još od tridesetih godina ovoga stoljeća, ali htijenja i prave akcije u tome pogledu nije bilo. Doduše, pri kraju je rada na Akademijinu rječniku uvršteno u građu nekoliko kajkavskih književnih izvora (Brezovački, Pergošić, Vramec), ali to nije moglo nadoknaditi propust. Zato je Božidar Finka kao direktor Zavoda za jezik Instituta za filologiju i folkloristiku zajedno sa suradnicima Zavoda i u suradnji s Akademijom osmislio projekt pod naslovom *Rječnik hrvatskoga kajkavskoga književnog jezika*. Sav se predao tomu radu, postao duša projekta. Velik dio

znanja i goleme radne energije posvetio je Božidar Finka povijesnomu *Kajkavskomu rječniku*. Ali trud nije bio uzaludan: godine 1984. tiskan je prvi svezak prve knjige *Rječnika hrvatskoga kajkavskog književnog jezika* (*A-cenina*) pod uredništvom Božidara Finke. Napisao je u tome svesku tri uvodna članka, a među redaktorima djela označen je kao "glavni redaktor". Što se pak obrađene građe tiče, sve je zacijelo prošlo kroz njegove ruke. I tako se redao svezak za sveskom: 1985. drugi svezak (*cenitel-drištavica*), 1986. treći svezak (*drištilo-hirkanski*), 1988. četvrti svezak (*hiršavski-kalati*), 1989. peti svezak (*kalje-lazno*), 1991. šesti svezak (*laž-mučiteljica*), 1995. sedmi svezak (*mučiteljstvo-nestaja*), a 1999. osmi svezak (*nestajati-okobola*). Prvih dakle šest svezaka izlazi, sve do Domovinskoga rata, tako da se gotovo svake godine pojavljuje po jedan svezak enciklopedijskoga formata od po 240 strana dvostupačnoga teksta. A otada naovamo, u ratu i poraću, unatoč teškim prilikama radi se dalje, ali sada u Institutu za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Spomenimo također da je Božidar Finka o tom važnom pothvatu hrvatske filologije redovito obavještavao kulturnu javnost u stručnim časopisima i u dnevnomu tisku. Kad bi u određenomu periodu leksikografskoga rada Božidara Finke bilo samo to, vrijedilo bi svake pohvale.

Sav uronio u dijalektološke i leksikografske projekte Božidar je Finka posebnu pozornost posvetio proučavanju jezika gradišćanskih Hrvata, ponajprije onih u Austriji. Pristupa tomu ne samo kao dijalektološkom problemu nego kao književnomu jeziku koji treba imati svoje leksikografske i gramatičke priručnike. Objavljuje s time u vezi nekoliko priloga u *Jeziku*, u *Suvremenoj lingvistici* i u *Raspravama Instituta za jezik*, živo sudjelujući u radu uredništva koje se "nalazi pred velikom odlukom: kakav odnos zauzeti prema gradišćanskohrvatskom jezičnom pitanju (...) kako taj jezik normirati (...) i kakve priručnike napisati za taj jezik" (*Rasprave*, str. 38). Plod se takva kontinuirana rada vidio u potpunoj afirmaciji gradišćanskohrvatskoga jezika kao književnoga izraza te izradi dvaju djela: prvo, *Nimško-gradišćanskohrvatsko-hrvatski rječnik* (*Deutsch-burgenländischkroatisch-kroatisches Wörterbuch*), Eisenstadt – Zagreb 1982. i, drugo, *Gradišćanskohrvatsko-hrvatsko-nimški rječnik* (*Burgenländisch-kroatisch-kroatisch-deutsches Wörterbuch*), Zagreb – Eisenstadt 1991.

U prvome se rječniku ime Božidara Finke nalazi među autorima (*izdjelali, bearbeitet von*) i među članovima uredništva, dok je drugome jedan od glavnih urednika (drugi je Radoslav Katičić). Ovim se djelima, kako stoji u

predgovoru, "ostvaruje stara želja i velika potriboća u kulturnom životu gradišćanskih Hrvatov (...) da olakša gradišćanskim Hrvatom hasnovanje vlašćega jezika i razumivanje nimških i hrvatskih tekstov" (str. 12. i 23.) Kad je već riječ o hrvatskim rječničkim djelima što se izrađuju izvan domovine, valja svakako spomenuti da je Božidar Finka također zdušno surađivao na izradi Hraste-Šimunovićeva *Čakavskoga leksikona* (Köln-Wien 1983.), kao i u priređivanju *Švedsko-hrvatskoga rječnika /Svensk-kroatisk lexicon* (Stockholm 1985.).

Dijalektolog i leksikograf Božidar Finka nije nikada zanemario još jedno polje svoga stručnoga i znanstvenoga interesa, a to je suvremeni hrvatski književni jezik. O problemima toga jezika napisao je mnoštvo članaka, od fonologije i akcentuacije preko morfologije do leksika, članaka razasutih po stručnim časopisima, tjednicima, novinama, intervjuima i radio-emisijama. Uostalom, prva tri Finkina članka, objavljena 1954. godine u časopisu *Jezik,* posvećena su upravo problematici suvremenoga hrvatskoga jezika. Osim toga, kad je god trebalo, a počesto je trebalo, branio je samosvojnost hrvatskoga književnoga jezika, njegovu kulturološku komponentu i njegovu povijest. Finkin odnos prema hrvatskomu jeziku možda se najbolje zrcali u naslovu jednoga njegova članka: *Hrvatski jezik naša velika skrb i naše veliko dobro.* Stojeći čvrsto na tim pozicijama vodio je 70-ih godina u *Vjesniku* zapaženu novinsku rubriku *Jezične dileme*, a postao je i suautor *Hrvatskoga pravopisa* (zajedno sa Stjepanom Babićem i Milanom Mogušem), knjige koja je najprije bila zabranjena, da bi tek u suvremenoj Hrvatskoj doživjela pretisak i nekoliko izdanja. Za suradnju na spomenutome djelu obojica mu suautora izričemo posebnu zahvalnost.

I kao da je slučaj htio, Božidar se Finka na kraju svoga životnoga puta vratio opet moru i ribarstvu. Kao da je na taj način želio zatvoriti svoj znanstveni krug. Upro je, naime, sve svoje znanstvene i organizatorske snage da se u Hrvatskoj dostojno obilježi tisućita obljetnica prvoga spomena hrvatskoga ribarstva, spomena što ga je još 1877. objavio Franjo Rački u Akademijinoj ediciji *Documenta* gdje se u ispravi iz 995. godine govori o ribolovištima na Molatu i Dugome otoku. S time u vezi organiziran je u našoj Akademiji znanstveni skup i prezentirana sjajna publikacija pod naslovom *Tisuću godina prvoga spomena ribarstva u Hrvata* (Zagreb 1995). Akademik Finka izložio je na skupu čak dva referata, a bio je i glavnim urednikom spomenute publikacije. U svome je dakle nastojanju potpuno uspio.

Spomenimo na kraju da je akademik Božidar Finka bio urednik ili član uredništva mnogih edicija i knjiga. Njegovo je članstvo u uredništvu bilo najčešće veoma angažirano, upravo suuredničko. Dovoljno je spomenuti samo časopis *Jezik* kojemu je bio član uredništva punih dvadeset godina (1966.-1986.). Isto je tako bio najprije član uredništva *Rasprava Instituta za jezik*, a od osmoga sveska glavni i odgovorni urednik iste edicije. U Akademijinim časopisima član je uredništva *Filologije* od osmoga sveska (1978.). Posebno bih pak želio istaknuti veliku brigu Božidara Finke u vezi s izlaženjem njemu dragoga *Hrvatskoga dijalektološkoga zbornika*. Kad je, naime, 1966. godine, nakon druge knjige, nastao zastoj, Božidar je Finka podmetnuo leđa i uredio sâm ne samo treću knjigu, nego i osigurao suradnju za nastavak edicije. Od četvrte knjige dobio je, odlukom Razreda, i moju pomoć, pa smo otada naizmjence uređivali svaki po jednu knjigu. Međutim, u predgovoru jedanaeste, po utvrđenomu redu "njegove" knjige, napisao sam ovo: "I kad smo se opravdano ponadali da će akademik Božidar Finka urediti i jedanaestu knjigu Hrvatskoga dijalektološkoga zbornika, jer mu to pravo pripada, smrt je presjekla njegovu životnu stazu, a nama onemogućila nadanja. Pozdravnoga slova akademika Božidara Finke na otvaranju 8. znanstvenoga skupa ovdje nema jer ga, na žalost, nije ostavio u pisanu obliku. Neka stoga budu svi tekstovi tiskani u ovome zborniku posvećeni upravo akademiku Božidaru Finki, ponajboljem hrvatskom dijalektologu". Vjerujući da se pridružujete ovim mojim riječima, kažimo zajedno: Slava akademiku Božidaru Finki.

Popis znanstvenih i stručnih radova

BOŽIDARA FINKE

Akademik Petar Šimunović

A. RADOVI OBJAVLJENI U ČASOPISIMA I KNJIGAMA

1954.

Posuditi i pozajmiti (uzajmiti), *Jezik*, II, 88-90.

O jezičnim elipsama, *Jezik*, II, 144-148.

Tridesetgodišnjica Maretićeva Jezičnog savjetnika, *Jezik*, III, 29-31.

1955.

Porijeklo naziva Citorij, Radovi Instituta JAZU u Zadru, 2, 401-410.

Napomene uz nekoliko dosad nepotvrđenih starogrčkih elemenata u jadranskom ihtiološkom nazivlju, *Zadarska revija*, 4, 279-282.

Oko godine prvog izdanja Barakovićeve Vile Slovinke, *Zadarska revija*, 4, 294.

Ribarska terminologija, *Morsko ribarstvo*, 8.

Ribarska terminologija (nastavak), *Morsko ribarstvo*, 10.

Skupni nazivi za ribarsko osoblje, *Morsko ribarstvo*, 12.

1956.

Srdela i srodni nazivi, *Zadarska revija*, 2, 128-132.

Neka pitanja naše ribarske terminologije, *Jezik*, V, 11-17.

Posebni nazivi za neke povlačne mreže, *Morsko ribarstvo*, 1.

Nekoliko umjetno napravljenih ribarskih termina, *Morsko ribarstvo*, 2.

Tuna i srodni nazivi, *Morsko ribarstvo*, 3.

Dr. Petar Skok (nekrolog), *Morsko ribarstvo*, 4.

Ribarska terminologija i pravopis, *Morsko ribarstvo*, 5.

Nazivi za glavonošce, *Morsko ribarstvo*, 7.

Nazivi za sitnu plavu ribu, *Morsko ribarstvo*, 9.

Lokarda, skuša i šnjur, *Morsko ribarstvo*, 10.

Trlja, oslić i cipal, *Morsko ribarstvo*, 11.

Gira, gavun i bukva, *Morsko ribarstvo*, 12.

1957.

Izvještaj o prikupljanju narodnih pomorskih naziva i izraza na obalnom području od Zadra do Obrovca, *Ljetopis JAZU*, 62, 387-403.

Izvještaj o ispitivanju govora na Dugom otoku, *Ljetopis JAZU*, 62, 381-387.

Škrpun i škrpina, *Morsko ribarstvo*, 1.

Naziv za plosnatice, *Morsko ribarstvo*, 2.

Kanjac, arbun i pirka, *Morsko ribarstvo*, 3.

Šarag, crnošijac i pic, *Morsko ribarstvo*, 4.

Dr. Miroslav Hirz: Ribe (osvrt), *Morsko ribarstvo*, 5.

Ušata, kantar i špar, *Morsko ribarstvo*, 6.

Raža i drhtulja, *Morsko ribarstvo*, 7.

Grdobina, pauk i bežmek, *Morsko ribarstvo*, 8.

Industrija za preradu ribe (terminološki problemi), *Morsko ribarstvo*, 10.

Upitnik za srpskohrvatski dijalektološki atlas, Beograd, 1-130 (suradnja na izradbi).

1958.

Dugootočki čakavski govori, I-IX + 1-179 (s prilozima).

Novigradska madrikula Skule Blažene Divice Marije od svetoga Luzarja, *Starine JAZU*, 46, 169-187.

1959.

Rad na prikupljanju obalne toponomastike u sjevernoj zadarskoj regiji, *Ljetopis JAZU*, 63, 423-430.

Odjeci strojnoga prevođenja u Jugoslaviji, *Naše teme*, 6, 249-260.

1960.

Obalna toponomastika u sjevernoj zadarskoj regiji, *Radovi instituta JAZU u Zadru*, 6-7, 427-451.

Ušaljev glagoljski natpis, *Ljetopis JAZU*, 64, 352-356.

1961.

Izvještaj o radu u Državnom arhivu u Zadru, *Ljetopis JAZU*, 65, 351-352.

Stanje i razvojne perspektive hrvatsko-srpske onomastike, PAN, *Prace onomastyczne*, 5, 21-27 (Kraków).

Neki dijalekatski problemi u obalnoj toponomastici sjeverne zadarske regije, PAN, *Prace onomastyczne*, 5, 161-170 (Kraków).

1962.

Čakavske stilističke studije, I – Infinitiv u službi imenice, *Filologija*, 3, 49-52.

Stilistika u dijalektologiji, *Suvremena lingvistika*, 1, 1-11.

Učešće na I. međunarodnoj konferenciji slavenskih onomasta u Krakovu, *Ljetopis JAZU*, 66, 352-355.

Izvještaj o radu u Državnom arhivu u Zadru, *Ljetopis JAZU*, 66, 356.

Izvještaj o radu na šibenskom otočju (s A. Šojatom), *Ljetopis JAZU*, 66, 357-358.

Rječnik najmlađeg južnoslavenskoga književnog jezika, *Jezik*, X, 59-61.

1963.

Toponomastička istraživanja na obalnom potezu Privlaka – Rogoznica (s D. Malić i A. Šojatom), *Ljetopis JAZU*, 67, 305-306.

Izvještaj o proučavanju čakavskih govora u Brinju i okolici (sa S. Pavešićem), *Ljetopis JAZU*, 67, 307-309.

Izvještaj o istraživanju govora u području između planine Zvijezde i rijeke Krivaje u Bosni (sa S. Pavešićem), *Ljetopis JAZU*, 68, 291.

Istraživanje govora otoka Žirja i Kaprija (s A. Šojatom), *Ljetopis JAZU*, 68, 299-303.

Izvještaj o dijalektološkom istraživanju u predjelu od Modruša do Tounja u Lici (s S. Pavešićem), *Ljetopis JAZU*, 68, 308-309.

Strojno prevođenje i naši neposredni zadaci (s B. Lászlom), *Jezik*, 117-121.

O pisanju složenih toponima, *Jezik*, XI, 21-26.

Prilog utvrđivanju onomastičke terminologije, *Jezik*, XI, 60-62.

Čakavski dijalekt, u: Stjepan Babić, *Školski leksikon – Jezik*, 3, 72-75.

Izvještaj o boravku u Poljskoj, *Ljetopis JAZU*, 69, 342.

Izvještaj o istraživanju Lukovdola u Gorskom kotaru (s V. Barac), *Ljetopis JAZU*, 69, 346-348.

Stjepan Ivšić o današnjoj dubrovačkoj akcentuaciji, *Filologija*, 4, 221-222.

Leksički problemi u toponomastici, *Зборник за филологију и лингвистику MC*, VI, 117-123.

Novi bugarski etimološki rječnik, *Filologija*, 4, 253-256.

1964.

O suvremenom pristupu jezičnoj znanosti, *Jezik*, XI, 72-75.

Svakome potrebna knjiga, *Jezik*, XII, 27-30.

Rad na povijesnom rječniku hrvatskoga kajkavskoga književnog jezika, *Jezik*, XII, 62-64.

1965.

Ispitivanje govora u Gorskom kotaru (s V. Barac), *Ljetopis JAZU*, 70, 385-389.

O povijesnom rječniku hrvatskoga kajkavskoga književnog jezika, *Ljetopis JAZU*, 70, 403-414.

Izvanjezične izražajne kategorije, *Зборник за филологију и лингвистику МС*, VII, 53-58.

Utvrđivanje kvantitativnih odnosa u hrvatskosrpskom jeziku, *Jezik*, XII, 86-88 i 111-117.

O usklađivanju jezične norme s jezičnom prirodom, *Jezik*, XII, 129-137.

Čakavsko narječje, u: Stjepan Babić, *Školski leksikon – Jezik*, 2, 29-34.

Saljske dječje igre i običaji: Etnografsko-jezično-melografski prinos, *Zbornik za narodni život i običaje*, 42, 85-152.

Vème Congrès des slavisants yougoslaves, *Buletin scientifique* – Section B – Tome I (10), No 7-8, 196-197.

O jezičnoj normi i jezičnoj slobodi, *Jezik*, XIII, 46-50.

Jedna usporedba dijalekatskog izgovora s književnim, *Radovi Naučnog društva BiH*, XXVI, 141-147.

1966.

Još jednom o knjizi "Književni jezik u teoriji i praksi", *Jezik*, XIII, 122-123.

O pokupskim govorima oko Vukove Gorica (s V. Barac), *Ljetopis JAZU*, 71, 315-323.

Zagrebački lingvistički krug, *Зборник за филологију и лингвистику МС*, IX, 155-175.

Вопросник о общеславянского лингвистического атласа, Москва, 1-270 (suradnja na izradbi).

1967.

I jedinstvo jezika i književne varijante, *Jezik*, XIV, 65-75.

Rješavanje jezičnih pitanja u odostražnom rječniku (s B. Lászlom), *Jezik*, XIV, 115-128.

O tvorbi nesvršenih glagola s umecima *–áva-* i *–íva-*, *Jezik*, XIV, 141-144.

Čakavske stilističke studije, II. Funkcioniranje gramatičkih lica u direktnom obraćanju, *Filologija*, 5, 51-54.

O južnoslavenskim nazivima rijeka u vezi sa slavenskim toponomastičkim atlasom, *Filologija*, 3, 47-50.

Rječnik hrvatskosrpskoga književnog jezika MH i MS, knjiga prva, A-F (suautorstvo).

Rječnik hrvatskosrpskoga književnog jezika MH i MS, knjiga druga, G-K (suautorstvo).

O govoru Delnica i Broda na Kupi u Gorskom kotaru (s V. Barac), *Ljetopis JAZU*, 72, 431-436.

1968.

Prilog akcenatskoj tipologiji u imenica, *Jezik*, XV, 143-150.

Hrvatsko-srpska dijalektologija i lingvistički atlasi, *Zbornik praškog slavističkog kongresa*.

B. Finka, S. Pavešić, Rad na proučavanju čakavskoga govora u Brinju i okolici, *Rasprave Instituta za jezik JAZU*, I., 5-44.

Questionar zur Erforschung und Bearbeitung polnischer Dialekte in Deutschland, *Veröffentlichungen des Seminars für Slavistik der Ruhr-Universität* Bochum, 1, 1-40.

Der čakavische Dialekt der serbokroatischen Sprache, *Veröffentlichungen des Seminars für Slavistik der Ruhr-Universität* Bochum, 2, 1-89.

Govor otoka Žirja (s A. Šojatom), *Rasprave Instituta za jezik JAZU*, 1, 121-220.

1969.

Slavische Akzentuation, *Veröffentlichungen des Seminars für Slavistik der Ruhr-Universität* Bochum, 1-23. (umnoženo kseroksnom tehnikom).

Rad na proučavanju čakavskih govora u Brinju i okolici (sa S. Pavešićem), *Rasprave Instituta za jezik JAZU*, 1, 5-44.

Prilozi studiji o Dugom otoku, *Starohrvatska prosvjeta*, serija III, 10, 165-179.

Das Akzentverhalten im Serbokroatischen – dargestellt an den Substantiven (s W. Lehfeldtom), *Die Welt der Slaven*, XIV, 1, 26-46.

Das Akzentverhalten im Serbokroatischen – dargestellt an den Verben (s W. Lehfeldtom), *Die Welt der Slaven*, XIV, 2, 176-192.

Pizych na otoku Žirju, *Onomastica Jugoslavica*, 1, 57-61.

Naglasna tipologija i njena primjena u standardnim rječnicima, *Jezik*, XVII, 33-36.

Речник српскохрватскога књижевног језика МС, књига трећа, К-О (suradnja).

1970.

Parda na otoku Ižu, *Onomastica Jugoslavica*, 2, 91-94.

Naziv "ad Capisam" na Dugom otoku, *Onomastica Jugoslavica*, 2, 95-98.

O pisanju imena trgova i ulica, *Jezik*, XVIII, 27-28.

Stjepan Ivšić, Hrvatska dijaspora u 16. st. i jezik Hrvata Gradišćanaca – Priredio i dijelom obradio Božidar Finka

Zbornik akcentoloških djela S. Ivšića, 723-798 + 6 karata, München.

Stjepan Ivšić o današnjoj dubrovačkoj akcentuaciji, *Ib*, 720-722.

Rječnik Matica ili glas usnulih i probuđenih savjesti, *Kolo MH*, 2, 221-230.

O našim jezičnim atlasima i dijalektološkim istraživanjima, *Jezik*, XVIII, 108-112.

1971.

Речник српскохрватскога књижевног језика МС, књига четврта, О-П (suradnja).

Jastog i hlap u našoj terminologiji, *Morsko ribarstvo*, 3.

Promjena uredništva (sa S. Babićem), *Jezik*, XIX, 33.

Otkazivanje Novosadskoga dogovora, *Jezik*, XIX, 139-140.

Slavenska poredbena gramatika (osvrt), *Jezik*, XIX, 156-157.

Čakavsko narječje, *Čakavska rič*, 1, 11-71.

Upotreba nepromjenjivih riječi u čakavskim govorima na Dugom otoku, *Čakavska rič*, 2, 29-40.

1972.

Čakavske stilističke studije III, IV, V, *Suvremena lingvistika*, 5-6, 15-18.

Milan Moguš, Fonološki razvoj hrvatskog jezika (prikaz), *Suvremena lingvistika*, 5-6, 85.

Seminar u Željeznom: O izradi rječnika i gramatike gradišćanskohrvatskoga književnog jezika, *Suvremena lingvistika*, 5-6, 89.

Bibliografija, *Suvremena lingvistika*, 5-6, 91-96 (u suautorstvu).

Nazivi za rakove, *Morsko ribarstvo*, 1.

Nazivi za jeguljaste ribe, *Morsko ribarstvo*, 2.

VII. kongres jugoslavenskih slavista, *Jezik*, XX, 27-31.

1973.

Naputak za ispitivanje i obrađivanje čakavskih govora, *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 3, 5-76 + dijalektološka karta čakavskog narječja.

O govorima zadarskog otočja, *Ljetopis JAZU*, 76, 261-268.

Čakavske stilističke studije VI, *Filologija*, 69-72.

Stilistika u dijalektologiji, *Prilozi za VII. međunarodni slavistički kongres u Warszawi*, 35-47.

Stylistyka w dialektologii, *VII międzynarodowi kongres slawistów* (sažetak), 206-207.

O nazivima riba smokvica i ovčica, *Morsko ribarstvo*, 1.

O nazivima pagar i salpa, *Morsko ribarstvo*, 2.

O nazivima polanda, trupac i luc, *Morsko ribarstvo*, 3.

Ugotice, *Morsko ribarstvo*, 4.

Prilog utvrđivanju naše ribarske terminologije, *Jezik*, XX, 79-83.

O upotrebi tuđica u hrvatskom književnom jeziku, *Jezik*, XX, 97-106.

Pristup jezičnostilskoj analizi Krležina djela, Dometi, 3-4, 14-17.

Pristup jezičnostilskoj analizi Krležina djela, Kaj, VI, 8-9, 78 (odlomak).

Pristup jezičnostilskoj analizi Krležina djela, *Jezik*, XXI, 33-37.

O rječniku hrvatskoga kajkavskoga književnog jezika, *Rasprave Instituta za jezik*, 2, 193-202.

Upute za obrađivanje Kajkavskog rječnika, *Rasprave Instituta za jezik*, 2, 255-260.

Znanstveni skup: O kajkavskom narječju i književnosti, *Suvremena lingvistika*, 7-8, 85.

Sedmi međunarodni slavistički kongres, *Suvremena lingvistika*, 7-8, 83-84.

Bibliografija, *Suvremena lingvistika*, 7-8, 87-96 (u suautorstvu).

O slavonskom dijalektu ekavskoga izgovora u okolici Vinkovaca (s A. Šojatom), *Rasprave Instituta za jezik*, 2, 7-20.

Karlovački govor (s A. Šojatom), *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 3, 77-150 + karta tipova karlovačke akcentuacije.

Речник српскохрватскога књижевног језика МС, књига пета, П-С (suradnja).

1974.

Hrvatski ekavski govori jugozapadno od Vinkovaca (s A. Šojatom), *Radovi Centra za znanstveni rad JAZU u Vinkovcima*, 3, 1-131.

Gradišćanskohrvatski jezik i njegovi priručnici, *Jezik*, XXI, 142-146.

Znanstveni skup o gradišćanskohrvatskom rječniku i gramatici, *Suvremena lingvistika*, 10, 38-39.

Bibliografija, *Suvremena lingvistika*, 10, 40-48 (u suautorstvu).

Gorskokotarska kajkavština u našem dijalekatskom mozaiku, *Kajkavski zbornik*, Zlatar, 29-43.

Obalna toponimija zadarsko-šibenskoga kopna i šibenskog otočja (s A. Šojatom), *Onomastica Jugoslavica*, 3-4, 27-64.

1975.

Pristup jezičnostilskoj analizi Krležina djela, *Zbornik – Miroslav Krleža 1973*, 147-150.

Stube ili stepenice, prijem i pothodnik, *Jezik*, XXIII, 26-28.

Dvadeset godina brige za kulturu hrvatskoga književnog jezika – Predgovor *Bibliografiji Jezika*, I-XX. godište.

Bibliografija, *Suvremena lingvistika*, 11, 42-48 (u suautorstvu).

1976.

Đakovo i Đakovština kao lingvistički i dijalektološki problem, *Zbornik Đakovštine*, 1, 431-435.

Slavko Pavešić (nekrolog), *Jezik*, XXIII, 65-66.

VIII. kongres jugoslavenskih slavista, *Suvremena lingvistika*, 12, 41-42.

Simpozij Krste P. Misirkov i nacionalnokulturni razvoj makedonskoga naroda od oslobođenja, *Suvremena lingvistika*, 12, 43.

Bibliografija, *Suvremena lingvistika*, 12, 47-48 (u suautorstvu).

Slavko Pavešić, *Akademijin Rječnik*, 97, Dodatak, 128-135.

Речник српскохрватскога књижевног језика МС, књига шеста, С-Ш (suradnja).

Ocat i(ili) kvasina, *Jezik*, XXIII, 122.

Sudjelovati i(ili) učestvovati, *Jezik*, XXIII, 122-124.

Inokosan, *Jezik*, XXIV, 27-28.

Slavko Pavešić (1912-1975) – In memorian, *Зборник за филологију и лингвистику МС*, XIX/2, 187-191.

Bibliografija, *Suvremena lingvistika*, 13-14, 93-96 (u suautorstvu).

Svečano obilježen završetak objavljivanja Rječnika hrvatskoga ili srpskoga jezika JAZU, *Suvremena lingvistika*, 13-14, 98.

1977.

O čakavskom dijalektu gradišćanskih Hrvata, *Čakavska rič*, 2, 65-81.

Dugootočki čakavski govori, *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 4, 1-178, s tabelama.

O komiškom govoru i njegovoj primjeni u Mardešićevu rječniku, *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 4, 265-269.

Štokavski ijekavski govori u Gorskom kotaru, *Зборник за филологију и лингвистику МС*, XX/1, 145-172.

Štokavski ikavski govori u Gorskom kotaru, *Зборник за филологију и лингвистику МС*, XX/2, 167-197.

O pisanju velikoga početnoga slova, *Jezik*, XXIV, 81-90.

Bibliografija, *Suvremena lingvistika*, 15-16, 94-95 (u suautorstvu).

Pedesetih godina, *Jezik*, XXIV, 128.

Još i opet o našim javnim natpisima, *Jezik*, XXIV, 157-158.

Uz jubilarno dvadeset peto godište Jezika, *Jezik*, XXV, 1-2 (uredništvo).

Gradišćanskohrvatski književni jezik: problemi i rješenja, *Rasprave Instituta za jezik*, 3, 37-41.

Slavko Pavešić (1912-1975), *Rasprave Instituta za jezik*, 3, 5-17.

Gradišćanskohrvatski književni jezik: problemi i rješenja, *Prilozi – VIII kongres jugoslavenskih slavista, Hrvatsko filološko društvo*, 29-34.

Problem oblikovanja mjesnih imena tipa Kali i Sali, ANUBiH, *Posebna izdanja*, XXXIV/6, Sarajevo, 103-107.

Božidar Finka i Milan Moguš, Karta čakavskog narječja, Objavljeno u knjizi: Milan Moguš, *Čakavsko narječje*, Školska knjiga, Zagreb, 99-104 + Karta čakavskog narječja.

1978.

Pogledi na jezik u pismima Šimi Ljubiću, *Filologija*, 8, 107-115.

Svjetlo ili svijetlo, *Jezik*, XXV, 117-118.

Rasprave Instituta za jezik (prikaz), *Jezik*, XXV, 126.

Napomene uz članak I. Kastropila, *Jezik*, XXV, 127-128.

Reljef ili relijef, *Jezik*, XXV, 156-157.

Osmi međunarodni slavistički kongres, *Jezik*, XXVI, 30-32.

Novije tendencije i pojave u čakavskom narječju, *Knjiga referata – VIII međunarodni slavistički kongres*, 250.

Gruzijski čaj osobita mirisa i čega još. *Jezik*, XXVI, 56-57.

Košarkaši Jerkov i Grgin u jezičnoj retorti, *Jezik*, XXVI, 57-58.

Šjor i šjora Pave i Naša koza Sura, *Čakavska rič*, 2, Split, 29-33.

Znanstveni skup posvećen 150. obljetnici rođenja Đure Daničića, *Suvremena lingvistika*, 13-14, 91.

Znanstveni skup Kajkavsko narječje, *Suvremena lingvistika*, 17-18, 81-82.

Bibliografija, *Suvremena lingvistika*, 17-18, 85-88 (u suautorstvu).

1979.

Predgovor Ivšićevu Prilogu (Stjepan Ivšić, Prilog za kvantitetu u hrvatskom jeziku, 10-39, priredio B. Finka), *Rad JAZU*, 19, Zagreb, 5-9.

Trideset godina djelovanja Instituta za jezik (Sada: Zavod za jezik IFF) 1948-1978. *Rasprave Zavoda za jezik*, 4-5, Zagreb, 5-13.

Anita Sujoldžić, Lajos Szirovicza, Konstantin Momirović, Božidar Finka, Milan Moguš, Petar Šimunović, Pavao Rudan, Primjena taksonomskih algoritama na numeričke varijable u proučavanju lingvističke mikroevolucije, *Rasprave Zavoda za je-zik*, 4-5, Zagreb, 61-68.

O "Iškom kralju" i njegovu jeziku, *Čakavska rič*, 2, Split, 101-105.

Hrvatsko jezikoznanstvo u poslijeratnom razdoblju, *Suvremena lingvistika*, 19-20, 39-58.

Veliko djelo čakavske dijalektologije, *Suvremena lingvistika*, 19-20, 79-80.

Bibliografija, *Suvremena lingvistika*, 19-20, 90-96 (u suautorstvu).

Mate Hraste und Petar Šimunović, *Čakavisch-deutsches Lexikon*, I. Slavistische Forschungen, 22/11, Böhlau Verlag, Köln-Wien, I-LX + 1-1416 stupaca. An der Ausarbeitung des Materials haben mitgewirkt: Prof. Dr. Božidar Finka, Jost-Gert Glombitza MA, Wolfgang Kessler MA, Angelika Lauhus MA, Mijo Lončarić Mgr.

1980.

Osnova *tepl-* u toponimiji slovenskog, hrvatskosrpskog i makedonskog jezika, Втора југословенска ономастичка конференција, Скопје, 381-390.

O novim tendencijama i pojavama u čakavskom narječju, *Filologija*, 9, 145-148.

Uvodne napomene uz Rječnik u knjizi: Ivo Furčić, *Narodno stvaralaštvo šibenskog područja, I. Šibensko otočje*, Muzej grada Šibenika, Šibenik, 361.

O zlarinskom govoru, Narodna umjetnosti, *Godišnjak Zavoda za istraživanje folklora IFF*, Zagreb, 203-215.

Zagrebački lingvistički krug, *Spomenica Hrvatskog filološkog društva 1950-1980*, Znanstvena biblioteka Hrvatskog filološkog društva, 12, Zagreb, 31-49.

Sekcija za kulturu hrvatskoga književnog jezika Hrvatskog filološkog društva, *Spomenica Hrvatskoga filološkog društva 1950-1980*, Znanstvena biblioteka Hrvatskoga filološkog društva, 12, Zagreb, 55-57.

Odnos naglaska i značenja u riječi govornik i govornica, *Jezik*, XXVIII, 16-18.

Traka za preticanje? *Jezik*, XXVIII, 24-25.

Bibliografija, *Suvremena lingvistika*, 21-22, 93-94 (u suautorstvu).

1981.

Sali u prostoru i vremenu, *Župa Sali – o 400. obljetnici dogradnje župne crkve svete Marije: 1581-1981*, Sali, 5-19.

Vida Barac-Grum, Francka Benedik, Iva Brkić, Dalibor Brozović, Snježana Ćerić, Drago Ćupić, Božidar Finka, Nevenka Gošić, Pavle Ivić, Albinca Lipovec, Josip Lisac, Tine Logar, Mijo Lončarić, Gerhard Neweklowsky, France Novak, Martina Orožen, Kosta Peev, Dragoljub Petrović, Slobodan Remetić, Jakob Rigler, Petar Šimunović, Antun Šojat, Jože Toporišič, Božidar Vidoeski, Dragomir Vujičić, Vesna Zečević, *Fonološki opisi srpskohrvatskih/hrvatsko-*

srpskih, slovenačkih i makedonskih govora obuhvaćenih Opšteslovenskim lingvističkim atlasom, Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, Posebna izdanja, LV, Odjeljenje društvenih nauka, 9, Sarajevo (kratica:*FO*).

Brinje (OLA 34), *FO*, 251-252.

Sali (OLA 37), *FO*, 252-257.

Valpovo, (OLA 41), *FO*, 378-392 (s A. Šojatom).

Gradište (OLA 52), *FO*, 443-447 (s A. Šojatom).

Valentin Putanec – o 65. obljetnici života, *Rasprave Zavoda za jezik*, 6-7, Zagreb, 5-6.

Hidronimi u obalnoj toponimiji zadarsko-šibenskoga područja, *Četrta jugoslovanska onomastična konferenca, Zbornik referatov*, SAZU, 67-76.

Hrvatska dijalektologija danas, *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 5, JAZU – Razred za filologiju, Zagreb, 39-47.

Božidar Finka i Milan Moguš, Karta čakavskog narječja, *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 5, JAZU – Razred za filologiju, Zagreb, 49-58 + karta.

Vida Barac i Božidar Finka, Govori i nazivlje, *Gorski kotar*, Delnice, 418-431.

Đuro Daničić i kajkavsko narječje, *Zbornik o Đuri Daničiću*, JAZU i SANU, Zagreb i Beograd, 157-164.

Matko Rojnić (nekrolog), *Vijesti Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti*, II, 3, Zagreb, 31.

1982.

Nikolaus Bencsisc, Božidar Finka, Antun Šojat, Josef Vlasits, Stefan Zvonarich, Deutsch-burgenländischkroatisch-kroatisches Wörterbuch/Nimško-*gradišćanskohrvatsko-hrvatski rječnik*, Amt der Burgenländischen Landesregierung, Landesarchiv – Landesbibliothek + Komisija za kulturne veze s inozemstvom SR Hrvatske, Zavod za jezike IFF, Edition Roetzer, Eisenstadt – Zagreb, 1-637.

Речник српскохрватског књижевног језика, I-VI, друго издање (pretitisak), Матица српска, Нови Сад (suurednik Božidar Finka).

Riječ Božidara Finke, predsjednika Odbora za dijalektologiju (na znanstvenom skupu "Kajkavsko narječje", održanom 15-17. ožujka 1978. u Zagrebu), *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 6, JAZU – Razred za filologiju, Zagreb, 7.

Akcenatski odnosi na kajkavsko-čakavskom području istočno od Karlovca, *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 6, JAZU – Razred za filologiju, Zagreb, 161-167.

Rječnik jezika hrvatske kajkavske pisane riječi, *Leksikografija – Zbornik referata*, Beograd – Novi Sad, 325-331.

Josip Matešić, *Frazeološki rječnik hrvatskoga ili srpskog jezika*, Redakcija: Dr. Božidar Finka, dr. Josip Silić, dr. Antun Šojat, Školska knjiga, Zagreb, I-XX + 1-808.

Piše li se riječ godina ispred brojke ili iza nje, *Jezik*, XXX, 58-59.

Lingvistički atlasi, *Vijesti Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti*, III, 5, Zagreb, 5-6.

Makedonsko ime u starijoj hrvatskoj pisanoj riječi, *Makedonski jazik*, XXXII-XXXII, Skopje, 765-768.

1983.

Živi jezik ne treba nikad umrtvljivati, *Jezik*, XXX, 91-93.

Lingvističke udaljenosti na otoku Hvaru, *Rasprave Zavoda za jezik*, 8-9, 197-214 (u suautorstvu).

O našoj dijalekatskoj geografiji, *Zbornik za narodni život i običaje južnih Slavena*, 49, 179-194 + 2 karte.

[Čakavski tekstovi i karte:] Žirje (s A. Šojatom) 147-148, Sali 167-169, Kamenjak 196, Prozor (u Lici) 244-245, Brinje (sa S. Pavešićem) 247-250, Der 'jat'-Reflex in den čakavischen Mundarten 520, Ehemalige und heutige Verbreitung des Čakavischen 521, Wesensmerkmale des Čakavischen und ihre Verbreitung (s M. Mogušem) (u prilogu karta br. 13), Pregledna karta rasprostranjenosti govora u Gorskom kotaru i na ogulinsko-zagorskom području (u prilogu karta br. 15), – *Čakavisch-deutsches Lexikon*, Teil III, Čakavische Texte, Herausgegeben von P. Šimunović und R. Olesch, Böhlau Verlag, Köln-Wien.

1984.

Analiza kulturnog vokabulara otoka Hvara kao pokazatelja jezične mikroevolucije (u suautorstvu), *Зборник за филологију и лингвистику МС*, XXVII-XXVIII, 767-780.

Gradišćanskohrvatska jezična kodifikacija u Nimško-gradišćanskohrvatsko-hrvatskom rječniku, *Gradišćanski Hrvati 1533-1983*, Zagreb, 109-119.

Rusko-hrvatski diferencijalni rječnik Stjepana Ivšića, *Leksikografija i leksikologija – Zbornik radova*, MS, 217-221.

Rječnik hrvatskoga kajkavskoga književnog jezika, 1, 1, 1-240; Božidar Finka, glavni redaktor i urednik.

Jezik naš svagdašnji, *Jezik*, XXXI, 145-150.

Ime i naziv, *Jezik*, XXXII, 14-15.

Ojkonim –ojkonimija, *Jezik*, XXXII, 15-16.

Nedoumice u vezi s pisanjem velikog i malog slova, *Jezik*, XXXII, 60-61.

Pomorski rječnik Radovana Vidovića, *Jezik*, XXXII, 27-18.

Starohrvatska "Subotnja pjesma" (Cantilena pro Sabatho), *Vijesti JAZU*, V, 9-10, 37.

Objavljen prvi svezak Rječnika hrvatskoga kajkavskoga književnog jezika (a-cenina), *Vijesti JAZU*, V, 11, 33-34.

Napomene o Rječniku, u: Ivo Furčić, *Narodno stvaralaštvo šibenskog područja, II, Mjesta uz obalu*, Šibenik, 485.

Napomene o Rječniku, u: Ivo Frančić, *Narodno stvaralaštvo Primoštena*, Šibenik, 133.

O Rječniku hrvatskoga kajkavskoga književnog jezika, *Rječnik hrvatskoga kajkavskoga književnog jezika*, knjiga prva, svezak 1, 7-10.

O popisu izvora za Kajkavski rječnik, *Rječnik hrvatskoga kajkavskoga književnog jezika*, knjiga I, svezak 1, 11-12.

Opis obradbe i upute za služenje Rječnikom, *Rječnik hrvatskoga kajkavskoga književnog jezika*, knjiga I, svezak 1, 49-56.

1985.

Rječnik hrvatskoga kajkavskoga književnog jezika, 1, 2, 241-480: Božidar Finka, glavni redaktor i urednik.

Odakle sveza prijeki posao, *Jezik*, XXXII, 92-93.

Pozdravna riječ predstojnika Zavoda za jezik Instituta za filologiju i folkloristiku iz Zagreba dr. Božidara Finke, *Zbornik o Marijanu Lanosoviću*, Osijek, 11-12.

Riječ Božidara Finke, predsjednika Odbora za dijalektologiju Razreda za filologiju JAZU, *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 7/1, 9-10.

Glasovni i naglasni odnos u (srpskim) štokavskim ijekavskim govorima na području između Kupe i Velebita i u hrvatskom književnom jeziku, *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 7/1, JAZU – Razred za filologiju, Zagreb, 99-110.

O Rječniku Jure i Pere Dulčića i o njegovu jeziku, *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 7/1, JAZU – Razred za filologiju, Zagreb, 373-380.

Bibliografija, *Suvremena lingvistika*, 25-26, 78-84 (u suautorstvu).

Svensk-kroatiskt lexikon – Švedsko-hrvatski rječnik, Stockholm, 1-570 + prilozi (suradnja na priređivanju).

Kulturni leksik otoka Hvara kao pokazatelj jezične mikroevolucije, *Зборник за филологију и лингвистику МС*, 37-38, Novi Sad, 265-280. – 6 sur. (suautor).

Popis radova objavljenih od 1954. do 1985. g. tiskan je u *Raspravama Zavoda za jezik IFF* 10-11, Zagreb, 11-25.

1986.

Ima li pridjev sveobuhvatan komparaciju, *Jezik*, 33, 4-5, Zagreb, 120-121.

Naglasak riječi *dukala, Jezik* 33, 4-5, Zagreb, 121-122.

Bazični vokabular otoka Korčule kao pokazatelj jezične mikroevolucije, *Filologija* 14, Razred za filološke znanosti JAZU, Zagreb, 313-328. – 4 sur. (suautor).

1987.

Jezična mikroevolucija otoka Silbe i Oliba. Analiza bazičnog vokabulara, *Rasprave Zavoda za jezik IFF*, 13, Zagreb, 107-116. – 5 sur. (suautor).

Jezik i porijeklo stanovnika naseobina u pokrajini Molise, Italija, *Rasprave Zavoda za jezik IFF*, 13, Zagreb, 117-146 s prilozima. – 4 sur. (suautor).

Antropološka istraživanja istočnog Jadrana 1. Biološka i kulturna mikrodiferencijacija seoskih populacija Korčule i Pelješca, Antropologijska biblioteka – HAD, Zagreb 1987, 232. – 14 sur. (suautor).

Linguistics Microdifferentiation on the Island of Korčula, Yugoslavia, *Anthropological Linguistic* 28, 1987, 405-432 – 4 sur. (suautor).

O radu i znanstvenoistraživačkim zadacima Zavoda za jezik u Zagrebu, *Naučni skup "Lingvistika i lingvističke aktivnosti u Jugoslaviji"*, Sarajevo, 147-150.

Zagrebački lingvistički krug, *Naučni skup "Lingvistika i lingvističke aktivnosti u Jugoslaviji"*, Sarajevo, 151-154.

Mjesto govora otoka Pašmana među obližnjim govorima, *Pašmanski zbornik*, Zadar, 212-217.

1988.

Hrvatsko-njemački frazeološki rječnik u redakciji Josipa Matešića, Forum, HAZU, god. 27, knj. 56, br. 10/11, 619-623.

Rječnik hrvatskoga kajkavskoga književnog jezika, JAZU i Zavoda za jezik IFF, Zagreb, I, 3/1986; II, 4/1988 (urednik i glavni redaktor).

Afirmacija lingvističke geografije, *Vijesti JAZU*, IX, 21, Zagreb 42-50.

Sličnosti i razlike u govorima otoka Brača kao odraz migracijskih kretanja, *Rasprave Zavoda za jezik IFF*, 14, Zagreb, 163-184. – 4 sur. (suautor).

Luka u svojim počecima, *Župa Luka na Dugom otoku*, O stotoj obljetnici obnove župne crkve svetoga Stjepana Prvomučenika, Župni ured Luka, Zagreb, 5-12.

Общеславянский лингвистический атлас. Серия фонетико-грамматическая. Выпуск 1. Рефлексы **ě*. Межакадемический комитет по диалектологическим атласам СФРЮ. Сербская академия наук и искусств, Белград 1988: Карта N° 15 1-ptc sg m **(j)ědlъ;* Карта N° 43 Dsg **mьně;* Карта N° 47 3 sg praes **měnjajetь* (s A. Šojatom): Карта N° 55 Nsg **gnězdo;* Карта N° 65 3 sg praes **směјetь sę (s A. Šoja-tom). (I. član redakcije).*

1989.

O našoj dijalekatskoj geografiji i dijalektološkoj leksikografiji (uvodno izlaganje), *Hrvatski dijalektološki zbornik*, VIII, 7-11.

Jezične udaljenosti na poluotoku Pelješcu, SAZU, *Zbornik rasprav iz slovanskega jezikoslovlja*, Ljubljana, 275-291 (u suautorstvu petorice autora).

Sukošanski govor kao osnovica jezika sukošanskih glagoljaških rukopisa, Župni ured Sukošan, *Župa Sukošan 1289-1989*, Zagreb, 95-107.

Rad Zavoda za jezik u Zagrebu, *Rasprave Zavoda za jezik*, 15, Zagreb, 11-24.

1990.

S. Babić, B. Finka, M. Moguš, *Hrvatski pravopis* (pretisak), Zagreb, I-VI + 1-134 + Dodatak pretisku.

Gradišćanskohrvatski književnojezični izraz, *Narodne manjšine*, SAZU, Ljubljana, 121-128.

A. Sujoldžić, B. Finka, P. Rudan, P. Šimunović, Gradišćanskohrvatski govori međusobnom odnosu i prema nekim govorima u Hrvatskoj. *Croatica, Slavica, Indoeuropea. Wiener slavistisches Jahrbuch,* Ergänzungsband VIII, Wien, 223-238.

Jezik Hrvata u svojim počecima. *Slavistische Forschungen*, 60 Gedenkschrift für Reinhold Olesch, Böhlau Verlag, Köln-Wien (1990), 97-105.

Biološka i kulturna mikrodiferencijacija seoskih populacija otoka Hvara, (u suautorstvu), *Antropološka istraživanja istočnog Jadrana*, Antropologijska biblioteka HAD, knj. II, Zagreb, I-XII + 1-194.

Biološka i kulturna mikrodiferencijacija seoskih populacija otoka Brača, (u suautorstvu), *Antropološka istraživanja istočnog Jadrana*, Antropologijska biblioteka HAD, knj. III, Zagreb, I-XII + 1-171.

A. Sujoldžić, B. Finka, P. Šimunović, P. Rudan, Lingvističke udaljenosti otoka Paga, *Filologija,* XVIII, ed. HAZU, 7-37.

Rječnik hrvatskoga kajkavskoga književnog jezika (u povodu izlaska iz tiska 5. sveska), *Filologija*, HAZU, XVIII, 109-110.

Общеславянский лингвистический атлас. Серия фонетико-грамматическая. Выпуск 2[b], Рефлексы *q. B. Finka – A. Šojat, Карта N° 17 FPM 707 **potь,* 55-58[a], Карта N° 31 FMP 319 **golobь*, 86-86[a].

Pogled na govor Biograda i okolice, *Biogradski zbornik*, 1, Zadar, 437-442.

1991.

Hrvatski pravopis, *Hrvatski obzor*, Čakovec 9.

Gradišćanskohrvatsko-hrvatsko-nimški rječnik/Burgenländischkroatisch-kroatisch-*deutsches Wörterbuch*, Zagreb/Eisenstadt, 1-842 (suautor, voditelj projekta i glavni urednik).

Na gradišćanskohrvatskim jezičnim stazama, *Senjski zbornik*, 18, Senj, 41-46.

Blaga rosa (pjesme na čakavici mjesta Sali na Dugom otoku), *Zadarska smotra*, god. XL, br. 6, Zadar, 179-194.

Dani i ure (pjesme na čakavici mjesta Sali na Dugom otoku), *RIVAL*, 1-2-3-4, Rijeka, 14-17.

1992.

Naglasne osobine govora mjesta Sukošana kod Zadra, *Studia phraseologica et alia – Festschrift für Josip* Matešić, Verlag Otto Sagner, München, 147-152.

Žman u protoku vremena 1260-1992, *Župa Žman – o 730. obljetnici prvog spomena mjesnog imena Žman 1260-1990*, Zagreb, 5-11.

Gradišćanskohrvatski književnojezični izraz i njegova dijalekatska osnovica, *Studia Slavica Hungarica*, 36/1-4, Akademiai Kiadó, Budapest, 97-103.

Čakavsko narječje i čakavsko pjesništvo u naše vrijeme, *Suvremeno čakavsko pjesništvo zadarskoga kruga*, Zadar, 145-151.

Hrvatski jezik kao najznatnije hrvatsko obilježje, *Duhovna obnova Hrvatske* – Zbornik radova sa savjetovanja održanog u Zagrebu 11. i 12. lipnja 1992, Zagreb, 93-96.

Josip Ribarić (1988-1954), *Portreti hrvatskih jezikoslovaca*, Treći program hrvatskog radija, Zagreb, 108-112.

Slavko Pavešić (1912-1975), *Portreti hrvatskih jezikoslovaca*, Treći program hrvatskog radija, Zagreb, 169-175.

Dijalektološka djelatnost Blaža Jurišića, *zbornik radova sa znanstvenog skupa "Život i djelo Blaža Jurišića"*, Zadar, 43-50.

Suvremeno čakavsko pjesništvo zadarskoga kruga (zbirka), Zadar, 1-144.

Još se ni čulo (pjesme na čakavici mjesta Sali na Dugom otoku), *Čakavska rič*, 1, Split, 95-98.

Nacrt za gramatiku hrvatskoga književnog jezika, Vjesnik HAZU, 1, 15-18.

1993.

Ojkonimski tip na *–jane* u zadarskom području, *Suvremena lingvistika*, 18, Zagreb, 73-80.

Hrvatski jezikoslovni i kulturološki doprinosi, *Zbornik Slavonija, Srijem, Baranja, Bačka*, Matica hrvatska, Zagreb, 165-168.

B. Finka i A. Šojat, Pogledi na istočnoslavonske govore s posebnim osvrtom na hrvatske ekavske govore u području Vinkovaca, *Zbornik Slavonija, Srijem, Baranja, Bačka*, Matica hrvatska, Zagreb, 181-190.

A. Sujoldžić, A. Marković, P. Šimunović, B. Finka, Govori otoka Krka, Uvod u antropološka istraživanja, *Filologija*, 20-21, Zagreb, 429-447.

"Katica" (komedija), *Zadarska smotra*, 4-5, Zadar (1993), 133-164.

O djelu Vjekoslava Šimina "Jeno jutro va Lipiću", u: Šimin, Vjekoslav, Jeno jutro va Lipiću, *Besede s kamika i mora*, knj. 8, Posebna izdanja 115, ICR, Rijeka, 103-105.

Zatvoren krug (pjesma), *Hrvatska revija*, 43/4, Zagreb, 418.

1994.

S. Babić, B. Finka, M. Moguš, *Hrvatski pravopis*, Školska knjiga, Zagreb, 473 str.

Govor otoka Žirja, u: *Žirajski libar*, Muzej grada Šibenika, Šibenik, 86-138, pretisak iz godine 1969. (s A. Šojatom).

Hrvatski jezik naša velika skrb i naše veliko dobro, u: *Hrvatska – Stratigrafija razvoja*, HAZU, Zagreb, 97-89.

O povijesnom rječniku hrvatskoga kajkavskoga književnoga jezika, u: *Kajkavski zbornik*, Posebno izdanje "Dani kajkavske riječi", Zlatar, 9-11.

Petar Šimunović, O 60. godišnjici života i 30. godišnjici znanstvenog rada, *Rasprave Zavoda za hrvatski jezik*, 19, Zagreb, 7-16.

Общеславянский лингвистический атлас. Серия фонетико-грамматическая. Выпуск 3. Рефлексы **ьr, *ъr, *ъl.* Международний комитет славистов. Комиссия Общеславянского лингвистического атласа. Польская академия наук – Институт польского языка, Warszawa, Карта N° 10 F 2322 **sъm/ьr/tъ*.

1996.

Stjepan Ivšić kao proučavatelj gradišćanskohrvatskih govora. U: *Stjepan Ivšić i hrvatski jezik (zbornik radova)*. Ed. HAZU i Matica hrvatska u Orahovici, 41-47.

1997.

Prigodna razmišljanja o međudijalekatskim dodirima i prožimanjima, *Hrvatski dijalektološki zbornik*, X, HAZU, 129-133.

Toponimijska baština u predjelima na koje se odnosi Isprava o prvom spomeniku ribarstva u Hrvata. *Tisu ću godina spomena ribarstva u Hrvata (zbornik radova)*. Ed. HAZU, 81-87.

Javno predstavljanje pretiska knjige Petar Lorini: Ribarenje i ribarske sprave pri istočnim obalama Jadranskoga mora, Tisuću godina prvog spomena ribarstva u Hrvata (zbornik radova), Ed. HAZU, 345-348.

B. RADOVI OBJAVLJENI U NOVINAMA

1954.

"Slovo" br. 3, *Vjesnik*, 5. IX.

"Jezik" br. 1, *Vjesnik*, 7. XI.

Šezdeseti svezak Akademijina rječnika, *Narodni list*, 5. XI.

Maretićev "Jezični savjetnik", *Narodni list*, 13. XI.

1955.

"Jezik" br. 2, *Vjesnik*, 23. I.

"Jezik" br. 3, *Vjesnik*, 6. III.

Četrnaesta knjiga Akademijina rječnika, *Vjesnik*, 17. IV.

Radovi Staroslavenskog instituta II, *Vjesnik*, 10. VII.

Jedna korisna knjižica: Kad ćeš pisati č ili ć?, *Narodni list*, 4. 1.

Dr. Dragutin Boranić (nekrolog), *Narodni list,* 1. IX.

Trista i šezdeset godina hrvatske leksikografije: Faust Vrančić prvi hrvatski leksikograf, *Narodni list*, 15. IX.

Dvjesta osamdeset i pet godina kajkavske leksikografije, *Narodni list*, 23. IX.

Dr. Ivan Popović: Historija srpskohrvatskoga jezika, *Narodni list*, 25. X.

"Jezik" br. 1, *Narodni list*, 5. XI.

Dvobroj časopisa "Slovo", *Narodni list,* 28. XII.

1956.

Da li su Arbanasi potomci starih Ilira: Porijeklo Arbanasa u svjetlu jezika, *Narodni list*, 23. II.

"Jezik" br. 3, *Narodni list*, 2. III.

"Rječosložje" Joakim Stulić: O sto i pedesetoj godišnjici izdanja, *Narodni list*, 3. III.

Osvrt na četvrti broj "Jezika", *Narodni list*, 1. VI.

Četiri godine "Jezika": uz peti ovogodišnji broj "Jezika", *Narodni list*, 14. VI.

1961.

Tribina za pitanja književnog jezika, *Vjesnik*, 10. XI.

1964.

Metoda supstitucije u nastavi gramatike, *Školske novine*, 7, 20. III.

Dijalektološka metoda u nastavi gramatike, *Školske novine*, 8, 3. IV.

U Švedskoj objavljen priručnik o Jugoslaviji, *Vjesnik*, 7. III.

1965.

Pogledi na nastavu hrvatskosrpskoga jezika, *Školske novine*, 7, 2. IV.

Živo raspravljanje o pitanjima jezika i književnosti na Petom kongresu slavista Jugoslavije, *Školske novine*, 8. X.

1969.

Jezik i njegovo nacionalno ime, *Borba*, 4. X.

1971.

Veliko djelo hrvatske lingvistike u Njemačkoj, *Vjesnik*, 9. XI.

1973.

Prvi priručnici za gradišćanskohrvatski književni jezik, *Vjesnik*, 3. XI.

Forum moderne lingvistike, *Vjesnik*, 29. i 30. XI.

1974.

Riječi imaju više značenja, *Vjesnik u srijedu*, 13. XI.

1975.

Stube ili stepenice, *Vjesnik*, 7. i 8. XII.

Prijem i pothodnik, *Vjesnik*, 14. i 15. XII.

Đuro Daničić i kajkavsko narječje, *Vjesnik*, 14. i 15. XII.

1976.

Uskladiti i (ili) usuglasiti, *Vjesnik*, 11. I.

O upotrebi tuđica u našem jeziku, *Vjesnik*, 27. I.

Kali i Sali, *Vjesnik*, 3. II.

Plinofikacija, *Vjesnik*, 10. II.

Odnos između aktivnih i pasivnih rečenica, *Vjesnik*, 17. II.

Zarez u zavisnosloženim rečenicama, *Vjesnik*, 24. II.

Par i nekoliko, *Vjesnik*, 2. III.

Potaknuti (potaći) ili podstaknuti (podstaći), *Vjesnik*, 16. III.

Pretkazati ili predskazati, *Vjesnik*, 23. III.
Osim i pored, *Vjesnik*, 6. IV.
Prije i ranije, *Vjesnik*, 13. IV.
Rekli bismo..., *Vjesnik*, 20. IV.
Potjecati i poticati, *Vjesnik*, 27. IV.
Riječ o riječima, *Vjesnik*, 4. V.
Baš i upravo, *Vjesnik*, 11. V.
Planina na čijem vrhuncu ima crnogorice, *Vjesnik*, 8. VI.
Posvojni pridjev ili imenica u genitivu, *Vjesnik*, 15. VI.
O nekim nejasnoćama pri pisanju malog i velikoga početnog slova, *Vjesnik*, 22. VI.
O riječima ocat i kvasina, *Vjesnik*, 29. VI.
Zaintrigirati, *Vjesnik*, 6. VII.
Deourizacija, *Vjesnik*, 13. VII.
Kuglač i (ili) kuglaš, *Vjesnik*, 20. VII.
Oblik i izraz u književnom jeziku, *Vjesnik*, 27. VII.
Uprostiti i pojednostavniti, *Vjesnik*, 3. VIII.
Opskrba i snabdijevanje, *Vjesnik*, 10. VIII.
Četvero ili četvoro, *Vjesnik*, 17. VIII.
Dobra riječ na krivom mjestu, *Vjesnik*, 24. VIII.
Sućut, saučešće i riječi sličnoga značenja, *Vjesnik*, 31. VIII.
U obranu riječi i njihova značenja, *Vjesnik*, 14. IX.
Oponašati ili podražavati, *Vjesnik*, 28. IX.
U obranu riječi dapače, *Vjesnik*, 5. X.
Boca ili flaša, *Vjesnik*, 12. X.
Izražajni medij suvremene čakavštine, *Vjesnik*, 19. X.
Obrtnik i(ili) zanatlija, *Vjesnik*, 26. X.
Imenice na –ist(a), *Vjesnik*, 2. XI.
Društvena okolina i zagrebačka okolica, *Vjesnik*, 9. XI.
Kvalifikacijski ispit, *Vjesnik*, 16. XI.
Na što to sliči, *Vjesnik*, 16. XI.
Nije isto poručiti i naručiti, *Vjesnik*, 7. XII.
Riječ-dvije o stručnim nazivima, *Vjesnik*, 14. XII.

Stručni nazivi u teoriji i praksi, *Vjesnik*, 21. XII.

Znanost i nauka, *Vjesnik*, 28. XII.

1977.

Inokosan, *Vjesnik*, 4. I.

Neke misli o pravopisu, *Vjesnik*, 11. I.

O pisanju ljudskih skupova i radnih jedinica, *Vjesnik*, 18. I.

Još jednom o riječima "znanosti i "nauka", *Vjesnik*, 25. I.

1983.

Veliki kulturni probitak (Cantilena pro Sabatho), *Vjesnik – Sedam dana*, br. 258.

1984.

U spomen Josipu Ribariću: Duboka brazda dijalektologije, *Vjesnik*, 29. IX.

Ipak nastavak rada (U Zagrebu održana međunarodna konferencija "Općeslavenskog lingvističkog atlasa"), *Vjesnik*, 17. XI.

1985.

I poseban dobitak – Djelo Lászla Hadrovicsa o mađarskim elementima u našem jeziku, *Vjesnik*, 15. III.

C. OSTALI RADOVI

I. Obrađeni punktovi za *Hrvatski dijalektološki atlas*:
Božava, Čabar, Delnice, Generalski Stol, Gerovo, Gomirje, Gradište (s A. Šojatom), Lastovo, Nerezine, Sali, Veli Iž, Vukova Gorica

II. Obrađeni punktovi za *Općeslavenski lingvistički atlas*: Brinje, Gradište (s A. Šojatom), Sali

III. Izrađene karte (s legendama, komentarima i popisima obuhvaćene dijalekatske građe sa svih punktova) za *Općeslavenski lingvistički atlas*; v. popis znanstvenih radova g. 1988., 1990. (2 priloga) i 1994.

IV. Urednički rad

a) u časopisima:

- *Jezik* (član uredništva)
- *Suvremena lingvistika* (član uredništva)
- *Filologija* (član uredništva)
- *Hrvatski dijalektološki zbornik* (urednik)
- *Rasprave Zavoda za jezik* (urednik i član uredništva)

b) u knjigama:

- *Fonološki opisi srpskohrvatskih/hrvatskosrpskih, slovenačkih i makedonskih govora obuhvaćenih Opšteslovenskim lingvističkim atlasom*, ANUBiH, Posebna izdanja, L V, Odjeljenje društvenih nauka, 9, Sarajevo, 1981, 1-828 + karta (član uredništva)
- *Deutsch-burgenländischkroatisch-kroatisches Wörterbuch / Nimško-gradišćansko-hrvatsko-hrvatski rječnik*, Amt der Burgenländischen Landesregierung, Landes-archiv – Landesbibliothek + Komisija za kulturne veze s inozemstvom SR Hrvatske – Zavod za jezik IFF, Eisenstadt/Zagreb, 1982, 1-637 (član uredništva)
- *Gradišćanskohrvatsko-hrvatsko-nimški rječnik / Burgenländischkroatisch-kroatisches-deutsches Wörterbuch*. Zagreb/Eisenstadt 1991, 1-842 (urednik)
- *Župa Žman – o 730. obljetnici prvog spomena mjesnog imena Žman 1260-1990.* Zagreb 1992. (član uredništva)
- *Župa Luka na Dugom otoku. O stotoj obljetnici župne crkve sv. Stjepana Prvomučenika*. Župni ured Luka. Zagreb 1988. (član uredništva)
- *Župa Sukošan 1289-1989.* Župni ured Sukošan, Zagreb 1989. (suurednik)
- *Znanstveni skup o leksikografiji i leksikologiji*, HAZU, Zagreb, 1989. (suurednik)
- *Tisuću godina prvoga spomena ribarstva u Hrvata*, HAZU, Zagreb 1995. (urednik)
- *Znanstveni skup Stjepan Ivšić i hrvatski jezik*, Orahovica 1996. (urednik)

V. Intervjui

Objavljeno je više intervjua s Božidarom Finkom u dnevnim i tjednim listovima, a odnose se na jezična i kulturološka pitanja. Potpisali su ih novinari.

SPOMENICA PREMINULIM AKADEMICIMA
SVEZAK 113

BOŽIDAR FINKA
1925. – 1999.

NAKLADNIK
HRVATSKA AKADMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI

ZA NAKLADNIKA
ANDRIJA KAŠTELAN

TEHNIČKI UREDNIK
RANKO MUHEK

NAKLADA
400 PRIMJERAKA

TISAK
INTERGRAFIKA

ISBN 953-154-595-2
ISSN 1330-0865

ISBN 953-154-595-2